

# ESČP: Sprte družine je treba usmeriti na terapijo

Po sodbi ESČP in dosojeni odškodnini očetu, ki mu je sodišče odvzelo stike z otroki, so sodniki v dilemi, ali imajo pravno podlago, da ločena starša proti njuni volji napatijo na družinsko terapijo. Za nateček so zmogljivosti za tovrstne terapije zelo omejene.

♦ Peter Lovšin

Evropsko sodišče za človekove pravice je lani ugodilo pritožbi slovenskega očeta in odločilo, da mu mora država plačati 20.000 evrov odškodnine, ker je kršila njegovo pravico do družinskega življenja, ki jo varuje konvencija o človekovih pravicah. Šlo je za kompleksno zgodbo družine, v kateri je po ločitvi mati dobila varstvo in vzgojo nad njunimi trojčki (ob ločitvi so bili stari šest, danes že 23 let), oče pa je imel pravico do omejenih stikov z njimi.

Stiki so le krajši čas potekali gladko, nato pa so otroci srečanja z očetom začeli zavračati. Mati je povedala, da vzrok tiči v njegovih izbruhih jeze in strogi kritiki, oče pa je svoji nekdanji soprogi očital, da z otroki manipulira. Sprožil je sodni postopek, v katerega je bila vključena tudi izvedenka psihiatrije. Ugotovila je, da otroci do očeta izražajo strah in odpor zaradi njegovega preteklega ravnanja (kričanja, fizičnega kaznovanja, negativnih pripomb na račun matere). Prav tako je opazila, da mati otrokom ni omejevala stikov z očetom, jih je pa v to smer vsekakor nehala spodbujati.

Kot je razvidno iz opisane kronologije dogodkov, so bili stiki otrok z očetom, ob katerih so nazadnje prisostvovali tudi strokovne sodelavke centra za socialno delo, mučni, CSD pa je na kranjsko sodišče naslovil predlog, da naj poskusijo stike z očetom urediti s pomočjo družinske terapije, v kateri bosta sodelovala oba starša. Če to ni mogoče, naj se stiki z očetom ukinejo. Mati otrok tovrstne terapije ni želela, po več sodbah na različnih stopnjah pa je sodišče dokončno ukinilo stike med očetom in otroki.

Nadaljevanje ➤ 3

**PRAVOSODJE / SODBA ESČP**

# Sprte družine je treba usmeriti na terapijo

➔ **Nadaljevanje s strani 1****Dilema sodnikov**

Oče je bil uspešen s pritožbo na inšpektorat za socialne zadeve, ki je pri delu CSD ugotovil več nepravilnosti, njegove ustavne pritožbe pa ustavno sodišče ni sprejelo. Na koncu mu je v trditvi, da je bila z ukinitvijo stikov kršena njegova pravica do družinskega življenja, pritrnilo ESČP, ki je v sodbi zavzelo stališče, da CSD in sodišča niso storili dovolj, da bi bili stiki med očetom in otroki izvedljivi. ESČP med drugim problematizira, da sodišča niso odredila družinske terapije, v okviru katere bi poskušali zgladiti odnose med materjo in očetom in med otroki in očetom.

Z dilemo, ki jo je nazadnje zakoličilo ESČP, so se sicer ukvarjali tudi pri nas. Tako je ljubljansko višje sodišče v eni izmed odločb ugotavljalo, da ni nobene sodne prakse o vprašanju, ali lahko ob predpisih, kakršne imamo, sodišče prisili enega izmed staršev k družinski terapiji. To vprašanje je zdaj še bolj ključno, saj niti sodba ESČP na to vprašanje ne daje jasnega odgovora: »Smo v dilemi, ali imamo pravno podlago, da mater ali očeta proti njegovi volji napotimo na svetovanje. V tem primeru bi namreč takšno začasno odredbo lahko izvrševali z denarnimi kaznimi, posredna grožnja v ozadju pa je lahko tudi ta, da se spremeni odločba in se



Stiki med očetom in trojčki so le krajši čas potekali gladko, nato pa so otroci srečanja z očetom začeli zavračati. Mati je povedala, da vzrok tiči v očetovih izbruhih jeze in strogi kritiki otrok, oče pa je svoji nekdanji soprogi očital, da z otroki manipulira. Fotografija je simbolična. Reuters



**Dr. Mateja Končina Peternel**  
vrhovna sodnica

**Sodniki na sodiščih prve stopnje, ki so se za prisilno odreditev terapije odločili, so žal ugotovili, da je zaradi pomanjkanja programov ne morejo izvršiti, kar z vidika zaščite otroka ni v redu.**

otrok zaupa drugemu staršu. Toda pogosto je tako, da drugi od staršev niti nima pogojev za skrb za otroka ali zanj niti ni zainteresiran in želi samo redne stike. Hkrati je lahko odtujenost otrok od drugega starša do takrat že tako huda, da tudi izvedenec oceni, da bi otroka uničilo, če bi bil zaupan drugemu staršu,« razlaga vrhovna sodnica in vodja delovne skupine za implementacijo družinskega zakonika dr. Mateja Končina Peternel.

### **Omejene kapacitete za družinske terapije**

Primerov, v katerih prihaja do težav pri zagotavljanju stikov z drugim staršem, ni malo, sodba ESČP pa sodnike usmerja k napotitvam na družinske terapije. V praksi se za nameček pojavljajo precejšnje omejitve, saj lahko sodišče starše napoti le v ustanove, ki ponujajo brezplačne storitve, hkrati pa gre za specifične programe: »Možnosti ni veliko. V

svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše v Gotski ulici v Ljubljani je čakalna doba več kot eno leto. Podobnih centrov je v Sloveniji še nekaj, toda njihove kapacitete so prav tako omejene. Sodniki na sodiščih prve stopnje, ki so se za prisilno odreditev terapije odločili, pa so žal ugotovili, da je za-

radi pomanjkanja programov ne morejo izvršiti, kar z vidika zaščite otroka ni v redu,« pravi vrhovna sodnica.

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se strinjajo, da so potrebe po tovrstnih terapevtskih rešitvah večje, kot so dejanske zmožnosti. Za v prihodnje na mi-

## **Najhujši očitek je sum zlorabe**

O problemih odtujevanja otroka od drugega starša po razpadu družine se je pred časom v reviji *Pravna praksa* razpisala prvostopenjska celjska sodnica Frida Burkelc, ki prav tako opozarja na omejene možnosti dostopa do svetovalno-terapevtske pomoči tako staršem kot tudi otrokom. Sodnica Burkelčeva navaja tudi najpogostejše razloge, ki jih starši na sodiščih navajajo kot razloge, da stiki z dru-

gim staršem po ločitvi niso v korist otroka. Kot najhujšega izpostavlja simulirani sum spolne zlorabe, ki je resen očitek in za daljši čas prekine stik otroka z obtoženim staršem. Med drugimi razlogi so še očitki nasilnosti enega izmed staršev (ta prednjači), blatenje drugega starša, pretirana ambicioznost enega starša, sklicevanje na otrokove zdravstvene težave, različne oblike odvisnosti in drugo.

**ESČP je v sodbi zavzelo stališče, da CSD in sodišča niso storili dovolj, da bi bili stiki med očetom in otroki izvedljivi.**

nistrstvu v okviru kohezijske politike 2021–2027 načrtujejo dva ukrepa. Prvi se bo nanašal na krepitev starševskih kompetenc, drugi pa na uvedbo novih konceptov dela na področju dela z družinami, v okviru katerih bodo podprti ukrepi pomoči družini na domu.

Rešitve bo bržkone treba poiskati zelo hitro, saj bodo v nasprotnem primeru sledile kazni ESČP, ki je podobno kot v slovenskem primeru odločilo tudi v drugih primerih. ×

Peter Lovšin